

Alfred Kaae: *Staby Sogn*. Til minde om herremænd, præster, gode kvinder og mænd i sognet og dem fra Skejby. (Udgivet af det sidste sogneråd i Staby sogn 1972). 471 s.

Staby ligger i Ringkøbing amt, lige op ad Nissum Fjords sydbred. Undertitlens Skejby er en forsvunden landsby, der lå ved det nuværende Nørre Staby. Sognet skiller sig ikke ud fra andre danske sogne, men har naturligvis gennem århundrederne været præget af sin nære beliggenhed ved Vesterhavet, der her som i alle havsogne med mellemrum har forvoldt ødelæggelser – dog ikke så omfattende. Felsted Odde synes at have fungeret som en slags bølgebryder.

Bogen om Staby var Alfred Kaaes sjette og sidste fuldstændige sognehistorie. Den er som de øvrige uhyre detaljeret, et fænomen, som i første række tilgodeser den lokale interesse. På den anden side må det fremhæves, at Kaae bestandig har bestræbt sig på i lette strejf at sætte sit sogn ind i den almindelige rigshistoriske sammenhæng. Som det tidligere er set hos denne forfatter, følges et kronologisk skema i opbygningen – en kronologi, der går helt tilbage til istiden. Kronologien hakkes op i en række tidsaldre: Sognet kommer frem i dagslyset, Under den unge enevælde, Stavnsbåndets århundrede. Så kom

der nye tider, og da meget går igen i disse kapitler, betyder det, at man må igennem dem alle for at finde noget om f.eks. kirke og herregårde – en proces, der yderligere vanskeliggøres af, at der ikke er lavet registre. Forholdet er søgt afbødet af en fylldig indholdsfortegnelse; men den slår alligevel ikke til.

De mange detaljer og alt for lange arkivcitater – matrikler og folketællingen 1787 er aftrykt in pleno – kunne umiddelbart gøre det til en tung bog. Men springer man dette over, er der i virkeligheden, som ved alt, hvad Kaae havde med at gøre, tale om en fornøjelig, letlæst skildring. Kaaes sans for den gode historie fornægter sig heller ikke her, og hans glæde ved stoffet, der også afspejler sig i hans stil, var sprudlende til det sidste. Dertil kommer, at han, også som tidligere, selv har illustreret med nydelige pennetegninger, der falder smukt ind i de store sider.

Bogen slutter med en gårdhistorie på ca. 100 sider, en altid problematisk detalje i sognehistorierne. For den lokale ejendoms- og personalhistorie er kapitlet værdifuldt, og den side af sagen skal man ikke undervurdere – heller ikke når man tænker på, hvem der i almindelighed skal bevilge penge til udgivelsen. Den almindelige, ikke-stedkendte læser kan, som ved arkivcitaterne, springe det over.

Finn H. Lauridsen